

Postanowienie z dnia 6 marca 2006 r.

II PZ 64/05

Dopuszczalne jest złożenie skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem przez spadkobiercę strony, która wytoczyła powództwo o ustalenie, że zdarzenie było wypadkiem przy pracy, uprawnionej do jednorazowego odszkodowania na podstawie art. 12 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.), także wtedy, gdy spadkobiercy nie przysługuje własne prawo do jednorazowego odszkodowania z tego tytułu.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Jerzy Kwaśniewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 6 marca 2006 r. sprawy z powództwa Sławomira M. przeciwko Przedsiębiorstwu Robót Drogowo-Mostowych z siedzibą w B. o wznowienie postępowania, na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni z dnia 21 października 2005 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 24 października 2000 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni oddalił apelację powoda Ryszarda M. od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Braniewie oddalającego jego powództwo przeciwko Przedsiębiorstwu Robót Drogowo-Mostowych o sprostowanie protokołu powypadkowego i uznanie, że wypadek jakiemu uległ jego syn - Krzysztof M. w dniu 21 kwietnia 1998 r. był wypadkiem przy pracy, dzieląc ustalenia Sądu pierwszej instancji, według których śmierć syna powoda nastąpiła z przy-

czyn leżących wewnątrz jego organizmu, bez związku z wykonywaniem pracy (brak przyczyny zewnętrznej).

W dniu 11 sierpnia 2005 r. Sławomir M. - syn powoda Ryszarda M., będący jego spadkobiercą ustawowym - złożył skargę o wznowienie postępowania, zakończonego prawomocnym wyrokiem, wnosząc o uchylenie tego wyroku w całości i uwzględnienie powództwa, podając jako podstawy wznowienia: „brak należytej reprezentacji powoda w toku postępowania oraz wykrycie okoliczności faktycznych w postaci znacznego zużycia maszyny (amortyzacji) w taki sposób, że niezależnie od stanu chorobowego zmarłego pracownika powinna być wycofana z dalszej eksploatacji, ujawnienie dodatkowej okoliczności, obciążającej pracodawcę, który wiedząc o stanie chorobowym Krzysztofa M. powinien nie dopuścić go do pracy”.

Postanowieniem z dnia 21 października 2005 r. [...] Sąd Okręgowy w Gdańsku z siedzibą w Gdyni, odrzucił skargę. W uzasadnieniu podał, że wbrew zarzutom skargi nie zachodzą przesłanki nieważności postępowania ponieważ powód brał w nim udział, a fakt, że nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika nie stanowi o nieważności postępowania. Nie zachodzą także przesłanki restytucyjne określone w ustawie, zaś okoliczności wskazane w skardze w istocie zmierzają do zakwestionowania ustaleń faktycznych, będących podstawą rozstrzygnięcia. Jednocześnie Sąd wskazał, że Sławomir M. nie był stroną postępowania, a stał się następcą prawnym powoda na podstawie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po zmarłym powodzie, ale „okoliczność posiadania przez skarżącego interesu prawnego w żądaniu ustalenia wypadku przy pracy zmarłego Krzysztofa M. uchyla się z ram niniejszego postępowania”.

Powyższe postanowienie zaskarżył zażaleniem Sławomir M. i podtrzymując twierdzenia zawarte w skardze, że jego ojciec - powód - działał w sprawie prawie przez całe postępowanie bez fachowego pełnomocnika, co świadczy o nienależytej reprezentacji, zaś niedopuszczenie dowodu z zeznań świadka, mającego potwierdzić zły stan maszyny, doprowadziło do pominięcia związku przyczynowego zdarzenia ze śmiercią pracownika. Wskazał również, że jako spadkobierca powoda Ryszarda M. ma interes prawny w złożeniu skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przede wszystkim należy dopuścić możliwość złożenia skargi o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem przez spadkobiercę strony, która wytoczyła powództwo o ustalenie, że zdarzenie było wypadkiem przy pracy, będąc uprawnioną do jednorazowego odszkodowania na podstawie art. 12 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.). Przepis art. 922 § 1 k.c. ustanawia zasadę, według której prawa i obowiązki majątkowe zmarłego podlegają dziedziczeniu, co oznacza, że do spadku wchodzi również roszczenia odszkodowawcze zmarłego. Skoro roszczenie o ustalenie, że zdarzenie było wypadkiem przy pracy rodzi obowiązek odszkodowawczy (jednorazowe odszkodowanie), stanowiąc całość realizacji prawa podmiotowego do wyrównania szkody spowodowanej śmiercią pracownika w wyniku wypadku przy pracy, należy przyjąć, że wchodzi ono w skład spadku i może być realizowane przez spadkobierców uprawnionego, także wtedy gdy nie przysługuje im - tak jak w tym przypadku - własne prawo do jednorazowego odszkodowania z takiego tytułu.

Sąd Okręgowy, mimo wątpliwości podniesionych w uzasadnieniu, ostatecznie oceniał sprawę, dopuścił więc możliwość złożenia skargi o wznowienie postępowania przez spadkobiercę powoda.

Przechodząc do uwag merytorycznych, należy wskazać, że w myśl art. 401 pkt 2 oraz art. 403 § 2 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności między innymi jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo nie była należycie reprezentowana bądź jeżeli wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania, a także w razie późniejszego wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. W orzecznictwie - trafnie powołanym przez Sąd Okręgowy - przyjmuje się, że należyta reprezentacja jest związana z występowaniem w charakterze organów reprezentujących podmioty niebędące osobami fizycznymi oraz w roli przedstawicieli ustawowych nieletnich i osób ubezwłasnowolnionych. Nie dotyczy natomiast sposobu występowania w charakterze pełnomocnika procesowego, w sytuacji gdy został ustanowiony. Brak należytej reprezentacji nie zachodzi także gdy w sprawie nie został ustanowiony pełnomocnik procesowy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 1999 r., II UKN 178/99, OSNAPiUS 2001 nr 15, poz. 599 oraz z dnia 9 czerwca 2000 r., I PKN 277/00, OSNAPiUS 2002 nr 1, poz. 15). W tej sytuacji brak

przesłanki nieważności postępowania (art. 401 pkt 2 k.p.c.). Nie zachodzą również tzw. przyczyny restytucyjne. Nowe okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, to takie fakty, z których strona nie mogła skorzystać w postępowaniu prawomocnie zakończonym. Wykrycie okoliczności faktycznych lub dowodów w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. dotyczy faktów i środków dowodowych, które poza przesłanką ich nieujawnienia w postępowaniu prawomocnie zakończonym powinny być dla strony skarżącej „nieujawnialne”. Przepis ten obejmuje fakty nieujawnialne albo stronie nieznanne i dla niej niedostępne. Fakty natomiast ujawnialne, czyli te, które strona powinna znać, tj. miała możliwość dostępu do nich, nie są objęte hipotezą tego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2005 r., III CZP 134/04, LEX nr 151652). W okolicznościach podniesionych w skardze, nie tyle powołuje się „nowości”, ile wyraża pogląd, że przy poczynionych w poprzednim postępowaniu ustaleniach, istniały podstawy do uznania związku wypadku z wykonywaną pracą. Tak więc fakt, że podstawy wznowienia zostały sformułowane w sposób odpowiadający przepisom art. 401-404 k.p.c. nie oznacza, że skarga została oparta na ustawowej podstawie wznowienia. W tym stanie rzeczy skarga podlega odrzuceniu (art. 410 § 1 k.p.c.); tak też w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99 (OSNAPiUS 2001 nr 4, poz. 133).

Z tych względów, podzielając stanowisko Sądu Okręgowego, należało orzec jak w postanowieniu na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

=====